

## **2016 szeptemberében a VDA-QMC megjelentette a VDA 6.1 kötet – QM (Minőségirányítás) – Rendszeraudit szabvány ajánlás új kiadásának tervezetét (sárga kötet)**

Írta: Zobák István – VDA QMC tréner, QFD Kft.

2016. szeptember

***Az ISO 9001 aktuális 2015-ös kiadása mágnesként vonzza az erre épülő ágazat-specifikus szabványok átalakulását. A járműipar leginkább az új IATF 16949 szabványra figyel. Kevésbé elterjedt, de köztudott a VDA 6.1 létezése, ami a VDA, a Német autóipari szövetség minőségirányítási rendszer szabványa. A VDA 6.1 alkalmazását a német autógyártók főleg a nemzetközi járműipari rendszerszabványok megjelentése előtt követelték meg beszállítóiktól, manapság inkább az alternatívájaként hivatkoznak rá. De mivel továbbra is egy élő kötetről van szó, nem meglepő, hogy az ISO-9001:2015 után ez is megújul.***

Az alábbiakban a VDA 6.1 és az ISO-9000 kapcsolatának rövid történeti áttekintése mellett a VDA 6.1 és az ISO/TS 16949 főbb különbségeit valamint az új kiadással várható változásokat mutatom be.

### **Történeti áttekintés - a VDA 6.1 kapcsolata az ISO-val**

A VDA 6.1 első kiadását a VDA/DGQ egy munkacsoportja a minőségirányítási rendszer értékelése céljából 1991-ben hozta létre, alapját a DIN EN ISO 9004 1990-es kiadása képezte. Az első átdolgozást, és ezáltal az 1992-es 2. kiadást az auditoroktól érkező visszajelzések sarkallták. Használata egyszerűsödött, az értékelés egységessé vált. A 2. kiadás átdolgozását és aktualizálását az ISO-9000 szabványcsalád 1994-es kiadása tette szükségessé.

Időközben, az ISO/TS 16949 1991-es megjelenésével tulajdonképpen egybeolvadt a korábbi QS-9000 és a VDA 6.1, de míg az előbbi szerint immár 10 éve nem lehet minőségirányítási rendszert tanúsítani, a VDA 6 sorozat – és ennek részeként a minőségirányítási rendszer auditját leíró VDA 6.1 kötet – fennmaradt. Ugyanakkor, ha tovább figyeljük a kötet evolúcióját, a VDA 6.1-ben továbbra is rendre tetten érhető az ISO-9000 család változásaihoz való igazodás.

A VDA 6.1 jelenleg érvényes, 4. kiadása is több ezzel kapcsolatos „ráncteljesítéssel” átesett. A 4. kiadás 2003. évi verziója tartalmilag megegyezik a 2000-es kiadással, de a hivatkozásait a DIN EN ISO 9001 (2000. december) míg a kifejezéseit a DIN EN ISO 9000 (2000. december) szabványokhoz igazították. A 2010-ben újfent aktualizált 4. kiadás tartalmilag továbbra is azonos a 2003-as verzióval, de a hivatkozásokat ekkor a DIN EN ISO 9001:2008-hoz és a technika akkori állásához igazították.

A küszöbön álló, 2016-os 5. kiadás figyelembe veszi az ISO 9001:2015 követelmények lényeges változásait (pl. a kockázat alapú megközelítést), egyúttal kiegészül, egyebek mellett a „Minőség vonatkozású költségek” c. VDA kötetben foglaltakkal. Az 5. kiadás 2017. január 1-ével váltja fel a 2010. (2003.) évi 4. kiadást, és a VDA 6.1 szerinti tanúsító auditokat legkésőbb ettől az időponttól már eszerint a kiadás szerint kell végezni.

## Összehasonlítás

A VDA 6.1 és az ISO/TS 16949 között egyszerre könnyű és nehéz párhuzamot vonni. Egyszerű, mivel tartalmában jelentős az átfedés a kettő között. Nyilván ezért is gondolják már úgy a német OEM-ek, hogy legyenek beszállítóik akár melyik szabvány szerint is tanúsítva, az alapvető autóiipari követelményeket a kettő bármelyikével kielégítő módon teljesíthetik.

Az esetleges nehézséget az eltérő megközelítés adja. Olyan ez, mintha ugyanazt a tárgyat néznénk, de kicsit más szögűből, és esetenként talán más megvilágítással. Elmondható, hogy az ISO/TS 16949-hez képest VDA 6.1-ben egyes részletek némileg más hangsúlyt kaphatnak, de talán izgalmasabb az a felismerés, hogy a rendszert a VDA 6.1 tükrében vizsgálva néhány, az ISO/TS 16949 által nem, vagy kevésbé megvilágított részlet is megcsillan.

Annak, aki először veszi kézbe a VDA 6.1-et, a legszembetűnőbb, hogy míg az ISO/TS 16949 kijelentő / felszólító módban követelményeket fogalmaz meg, a VDA 6.1 kérdéseket tesz fel. Az autóiipari folyamatauditokban érintettek számára a VDA 6.3-ból lehet ismerős ez a megközelítés. A kérdések magyarázata, kibontása során, mint jó válasz vagy lehetséges auditbizonyíték ugyanakkor hasonló dolgok jelennek meg, mint a ISO/TS 16949 esetében.

A VDA álláspontja szerint a minőségi és a minőségügyi problémák nem feltétlenül tisztán műszaki jellegűek, hanem gyakran vezetési- szervezési- és strukturális tényezőktől függenek. A VDA 6.1 kérdései ezért

- U Vállalatvezetést (*Unternehmensführung*) és
- P Terméket és folyamatot (*Produkt und Prozess*) érintő kérdések köré szerveződnek.

A VDA 6.1 környezetben a rendszer működését szám szerint 125 kérdés megválaszolásán keresztül értékelik, melyből 36 a vállalatvezetésre (U), míg 89 a termékekre és folyamatokra (P) vonatkozik. 41 kérdést a VDA 6.3-ból ismert módon \*-al jelöltek meg, ezek azok a kérdések, melyeknek a termék, a folyamat vagy a minőségirányítási rendszer szempontjából kiemelt jelentőséget tulajdonítanak. A kérdések szerkezete egységes. A kérdésselvetést egy fogalom meghatározó rész követi, mely szükség szerint az adott kérdés során felmerülő kifejezések megértését segíti. A kérdésekhez minden esetben tartozik egy, a feldolgozást segítő részletes magyarázat, majd ezt követik az adott kérdéshez tartozó követelmények. Fontos megemlítenem, hogy a VDA 6.1 megfelelő alkalmazásához ismerni kell a VDA 6-os „*Tanúsítási előírások (Zertifizierungsvorgaben)*” kötetet, ebben jelennek meg ugyanis az auditálásra vonatkozó általános – pl. az eltérések felvételére vonatkozó – szabályok.

Jóllehet a két irányítási rendszer szabvány egyenértékűnek tekinthető, fent utaltam rá, hogy az eltérő megközelítés mellett az ISO/TS 16949-el szemben a VDA 6.1 egyes témaköröket nagyobb mélységben érint. Ilyenek pl. a vállalatvezetési témakörben a minőségirányítás pénzügyi vonatkozásai, úgy mint pénzügyi jelentések, a hibaköltségek kategorizálása és a megelőző tevékenységek költségének igazolása, vagy a termék és folyamat témakörben a termékfigyelés, a használat közbeni meghibásodások korai figyelmeztető rendszerének fenntartása. Az eltérő szerkezetek közötti összefüggések szemléltetése érdekében VDA 6.1 tartalmaz egy táblázatot, mely összekapcsolja az egyes elemeket és az azokhoz tartozó kérdéseket a vonatkozó ISO-9001:2015 fejezetekkel.

## A VDA 6.1 új kiadásában tervezett változások

A fejezetek, elemek és a kérdések (a 20. elem kivételével) lényegi tartalmukat tekintve megmaradtak. A főbb változások:

- a tartalom összehangolása az ISO-9001:2015 lényeges követelményeivel,
- az 1. és 2. fél általi auditorok képzettségére és a képzés fenntartására vonatkozó követelmények felvétele (korábban ezt a VDA 6 kötet írta le),
- a kérdések szerkezetének egységesítése: kérdésfeltevés, fogalmak / meghatározások (1), magyarázat (2) végül követelmények/kiegészítések (3),
- a fejezeteken belüli ISO-9001-re ill. ISO-9004-re vonatkozó magyarázatok kikerültek,
- az ISO 9001:2015 meghatározásai beépültek a követelményekbe (pl. lehetőségek és kockázatok, érdekelt felek, dokumentált információk),
- a kérdésfeltevés során szükséges fogalmak és kifejezések (szükség szerint) meghatározásra kerültek,
- a hivatkozásokat az aktuális VDA köteteknek megfelelően aktualizálták (pl. VDA 6, VDA 6.7; VDA 4 a VDA 4.1, ill. 4.2 helyett stb.),
- az 5. „Minőségirányítási rendszerek pénzügyi megfontolásai” elembe bekerült a „Minőség vonatkozású költségek” c. VDA kötet tartalma,
- a 10 és 20. elemek összevonásra kerültek,
- a 20. „Szolgáltatások nyújtása” elemet újrafogalmazták,
- az értékelési rendszer átkerült a VDA 6 „Tanúsítási előírások (Zertifizierungsvorgaben)” kötetbe. A VDA 6.1 pedig ezzel egyidejűleg meghivatkozta a VDA 6-ot,
- a „kockázatértékelés” témaköre határozottabban jelenik meg,
- a kérdések összhangba kerültek az ISO-9001:2015 tartalmával.

A korábbi 8. „Nyomtatványok”, 9. „Irodalom”, 10. „Megegyezés a szövetségekkel” és 12. „Változások”/”Összehasonlító táblázatok” fejezeteket optimalizálták, kiváltották, illetve törölték (ld. pl. Tárgymutató, ISO-9001:2015 hozzárendelések stb.).

A VDA-QMC 2016. október 17-ig várja a felhasználók tervezettel kapcsolatos visszajelzéseit, ezt követően véglegesítik a szöveget és kerül sor az új kiadás megjelentetésére.

## Létrehozzunk-e, fenntartsunk-e egy VDA 6.1 szerinti irányítási rendszert a 16949 mellett, esetleg helyett?

Véleményem szerint több, lényegét tekintve azonos célú rendszer párhuzamos üzemelése minden bizonnyal inkább hat a hatékonyság ellen mint mellett. Így tehát, ha csak vevő specifikus követelmények ezt nem indokolják, egy rendszer fenntartása célszerűbb. Hogy ez melyik legyen? Bármelyik, lényeg, hogy az irányítási rendszer ne pusztán egy vevőkövetelmény pillanatnyi teljesülésének tanúsítvány formájában megjelenő bizonyítéka legyen, hanem élő és aktív, a szervezet optimális működést támogassa.

Tény, hogy az érvényes VDA 6.1 tanúsítványok száma folyamatos csökkenést mutat. Azzal, hogy a német OEM-ek elfogadják a 16949 szerinti

működést a VDA 6.1 alternatívájaként, kijelenthetjük, hogy egyértelműen a 16949 került ki győztesen ebből a „versenyből”.

Ennek okait nem célok fejtegetni, számomra fontosabb, hogy bármilyen rendszert használjunk is, – és ezt most ne szűkítsük le csak az irányítási rendszerekre –, néha hasznos ha „kitekintünk a kerítésen túlra”. Hasznunkra válik, ha lehetőségeinkhez képest megismerjük az alternatívákat és kiaknázzuk a bennük rejlő előnyöket eredményességünk és hatékonyságunk érdekében, és nem utolsósorban vevőink megelégedettségének növeléséhez.

Zobák István